

Pohjois-Karjalan Vaikuttamisen kärjet 2027

Kunnanhallitus 15.12.2025 § 216
393/00.02.01/2025

Valmistelija

kunnanjohtaja Marjut Ahokas, marjut.ahokas@ilomantsi.fi

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto käynnistää vuoden 2027 Vaikuttamisen kärjet -asiakirjan laatimisen ja pyytää Pohjois-Karjalan kunnilta esityksiä valmistelua varten. Esitykset toimitetaan sähköisellä lomakkeella ja esitysten tulee olla Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa 16.12.2025 mennessä.

Nyt laadittava julkaisu ja sen pohjalta tehtävä vaikuttamistyö tähtää vuoden 2027 valtion talousarvioon ja seuraavaan hallitusohjelmaan vaikuttamiseen. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto toivoo toimijoilta erityisesti työllisyyttä, investointeja ja kasvua edistäviä sekä yritysten ja kuntien toimintaedellytyksiä vahvistavia esityksiä.

Esitysten tulee sisältää mahdollisuuksien mukaan seuraava informaatio:

1. Valtion talousarvion mukainen hallinnonala, johon esitys kuuluu
2. Valtion talousarvion mukainen momentti
3. Esityksen/hankkeen nimi
4. Kustannusarvio
5. Toimenpiteiden kuvaus ja esityksen/määrärahan perustelut

Sekä taustatiedot:

6. Esityksen luonne
7. Toteuttamisvalmius
8. Toteutusaikataulu
9. Yhteystiedot

Maakunnan omassa päätösvallassa olevia hankkeita ei sisällytetä Vaikuttamisen kärjet -asiakirjaan. Valtion rahoitustarpeiden ja määrärahaesitysten lisäksi on mahdollista tuoda esille myös muita edunajamistyöhön liittyviä asioita esimerkiksi lainsäädäntö- ja politiikkalinjauksia.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pyytää myös näkemyksiä siitä, kuinka maakunnan vaikuttamistyötä voidaan uudistaa ja kehittää edelleen. Vaikuttamistyötä ollaan painottamassa entistä voimakkaammin maakunnan kehityksen kannalta kaikkein keskeisempiin asioihin. Edellisten lisäksi lomakkeella pyydetään nimeämään kolme maakunnan kehityksen ja vaikuttamistyön kannalta tärkeintä kärkihanketta. Täydentäviä neuvotteluja kuntien ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa järjestetään tarvittaessa.

Esittelijä

kunnanjohtaja Ahokas Marjut

Päätösehdotus

Ilomantsin kunnanhallitus päättää esittää Vaikuttamisen kärjet 2027 -asiakirjaan seuraavat kohteet siten, että se nimeää kolme ensimmäistä kohdetta koko maakunnan kehityksen osalta tärkeimmiksi: 1. Fingridin kantaverkon rakentaminen itäisimpään Suomeen: (Työ- ja elinkeinoministeriö, talousarvion pääluokka 32) Perustelu: Kantaverkon rakentamisella on merkittävät vaikutukset itäisimmän Suomen energiamurroksen vauhdittamiseen. Kantaverkon rakentaminen voi

käynnistää suuren mittakaavan, yhteensä noin miljardin euron yritysten sähköntuotanto- ja kulutushankkeiden käynnistymisen itäisimmässä Suomessa. 2. Karjalan radan Imatra-Joensuu-rataosan parantaminen (Liikenne- ja viestintäministeriö, talousarvion pääluokka 31) Perustelu: Karjalan radan Imatran ja Joensuun väliä käytetään metsäteollisuuden ja kaivostoiminnan kuljetuksiin, ja radan hyvä kunto on olennainen yritysten toimintaedellytysten turvaamisessa. Nyt kuljetuksia on jouduttu siirtämään maantiekuljetuksiksi, mikä puolestaan heikentää tieliikenneturvallisuutta erityisesti valtatiellä numero 6. 3. Kestävä kuntatalous, valtionosuusjärjestelmän uudistaminen oikeudenmukaiseksi (Valtiovarainministeriö, talousarvion pääluokka 28) Perustelu: Kestävän kuntatalouden mahdollistamiseksi tarvitaan kokonaisvaltainen ja oikeudenmukainen uudistus valtionosuusjärjestelmään. Sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyminen pois kunnilta ja siitä seuranneet valtionosuuksien muutoslaskelmat merkitsevät huomattavia tulovähennyksiä Pohjois-Karjalan kunnille. Epäoikeudenmukainen sote-muutoslaki valtionosuuksista merkitsee epätasa-arvon kasvua kuntien välillä vuodesta toiseen. Työllisyyspalvelujen siirto kunnille vuoden 2025 alusta alkaen lisäsi Pohjois-Karjalan taloudellisia haasteita. Kuntien vastuu työttömyysturvasta kasvattaa entisestään painetta kuntatalouteen. 4. Tuulivoiman kompensaatioalueen perustaminen Itä-Suomeen (Valtiovarainministeriö, talousarvion pääluokka 28) Perustelu: Puolustusvoimien linjaukset ilmavalvonnan suhteen ovat käytännössä estäneet tuulivoiman rakentamisen itäisimmässä Suomessa. Tilanne saattaa alueet keskenään eriarvoiseen asemaan. Energiaomavaraisuuden lisäämiseksi on etsittävä ratkaisuja tuulivoiman lisärakentamisen ja aluevalvonnan yhteensovittamiseksi siten, että tuulivoiman lisärakentaminen on nykyistä laajemmin mahdollista myös itäisessä Suomessa. 5. Rajamaakuntien ja Itä-Suomen erityisasema muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa (Valtiovarainministeriö, talousarvion pääluokka 28) Perustelu: Venäjän hyökkäys Ukrainaan on vaikuttanut monin tavoin rajamaakuntien ja Itä-Suomen kehitystä haittaavasti. Itäisen Suomen ohjelman toimeenpanoehdotukseen kirjattuja toimenpiteitä ei ole konkretisoitu riittävästi ohjelma-asiakirjassa eikä niitä ole aikataulutettu, vastuutettu eikä resursoitu. EU:n tulevalle ohjelmakaudelle on saatava valmisteluun kokonaisrahoituksellinen erityisratkaisu Euroopan unionin itärajalta. Ratkaisulla mahdollistettaisiin esimerkiksi uusien investointien mahdollistaminen. 6. Infrastruktuurin parantaminen yritysten ja alueen kasvuedellytysten lisäämiseksi (Liikenne- ja viestintäministeriö, talousarvion pääluokka 31: Runon ja Rajan tien Hatuntie/522 (Via Karelia) kunnostaminen Perustelut: Runon ja rajan tie on Suomen vanhin matkailutie, joka kulkee 1080 km rajan lähellä Virolahdelta Sallaan. Se kulkee osin kantateitä, mutta seurailee pääosin alempaan hoitoluokkaan kuuluvia seututeitä. Tie on erittäin tärkeä alueen elinvoimalle muun muassa matkailun, virkistyksen, monipuolisen kaivostoiminnan ja metsätalouden kautta. Myös pelastustoimen tehtävät ja palontorjunta vaativat hyviä yhteyksiä. Via Karelia yhdistää itärajan erilaiset kulttuuripiirit, ainutlaatuiset luonnonalueet sekä Suomen nykyisen olemassaolon kannalta merkittävät sotahistorialliset kohteet. Matkailuelinkeino on ollut kasvussa ja kiinnostus Itä-Suomen luonto- ja kulttuurimatkaluokkeisiin on lisääntynyt. 7. Yrityskiinteistöjä omistaville kuntien yhtiöille palautettavat investointituet (Työ- ja elinkeinoministeriö, talousarvion pääluokka 32): Perustelut: Investointituet on palautettava kuntien yritys- ja teollisuuskäytössä oleville rakennuksille. Kuntalain mukaisen yhtiöittämisen myötä kuntien yritystiloja hallinnoivat kuntien tytäryhtiöt, jotka joutuvat kunnostamaan tiloja erityisesti vuokralaisten vaihtuessa. Lisäksi olisi nähtävä yrityskiinteistöyhtiöiden rooli aktiivisena uusien yritystilojen rakentajana investointitukien turvin. Investointitukien palauttaminen

edesauttaa yritysten kasvua ja kehittymistä ja mahdollistaa uusien yritysten sijoittumisen. 8. Lainsäädäntö-/budjettilakiasiana arvokohteiksi luokiteltavien rakennusten ottaminen valtion budjettiin: Perustelut: Ilomantsissa on runsaasti kunnan joko kokonaan tai osittain ylläpitämiä kulttuuri- ja sotahistoriaan suojelu- ja arvokohteiksi luokiteltavia alueita ja rakennuksia. Sellaisia ovat muun muassa Möhkön ruukin museoalue, Taistelijan talo Hattuvaarassa, Parppeinvaaran karjalais- ja runokyläkokonaisuus, johon kuuluu muun muassa Rajakenraali Raappanan sodanaikainen komentopaikka sekä Parppeinvaaran museoaitat. Lisäksi yksityisten hallinnassa ovat muun muassa Sissolan pirtti ja Makkolan museopihapiiri. Edellä lueteltujen kohteiden ylläpitäminen ei ole mahdollista niissä tapahtuvan liiketoiminnan tuotoilla. Valtion budjettiin on otettava määräraha, jolla arvokkaat karjalaista ja kalevalaista kulttuuria sekä sotahistoriaa esittelevät kohteet voidaan pitää käyttö- ja esittelykunnossa.

Päätös

Hyväksyttiin.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi

1. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, kirjaamo@pohjois-karjala.fi